

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2018. május 17.*

„Előzetes döntéshozatal – 93/13/EGK irányelv – Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Azon kérdésnek a nemzeti bíróság általi, hivatalból végzendő vizsgálata, hogy egy szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e – A 2. cikk c) pontja – Az »eladó vagy szolgáltató« fogalma – Felsőoktatási intézmény, amelynek finanszírozását lényegében közforrásokból biztosítják – Tandíjra és tanulmányi kirándulással kapcsolatos költségekre vonatkozó, kamatmentes fizetési tervről szóló szerződés”

A C-147/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a vredegerecht te Antwerpen (antwerpeni békebíróság, Belgium) a Bírósághoz 2016. március 14-én érkezett, 2016. március 10-i határozatával terjesztett elő

a **Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW**

és

Susan Romy Jozef Kuijpers

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: J. L. da Cruz Vilaça tanácselnök, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (előadó) és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. március 9-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a belga kormány képviseletében J. Van Holm, M. Jacobs, L. Van den Broeck és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben, segítők: P. Cambie és B. Zammitto experts,
- az osztrák kormány képviseletében G. Eberhard, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: holland.

– az Európai Bizottság képviselőjében M. van Beek és D. Roussanov, meghatalmazotti minőségben, a főtanácsnok indítványának a 2017. november 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW, Antwerpenben (Belgium) letelepedett független oktatási intézmény (a továbbiakban: KdG) és Susan Romy Jozef Kuijpers között tandíj és tanulmányi kirándulással kapcsolatos költségek kamatokkal növelt összegének S.R.J. Kuijpers általi megfizetése, valamint kártérítés fizetése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 93/13 irányelv tizedik preambulumbekkezdése előírja:

„mivel a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el; mivel e jogszabályokat az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztók közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell; mivel ennél fogva a munkavállalási szerződéseket, az öröklési jog, a családi jog, valamint a gazdasági társaságok létrehozásával és létesítő okiratával kapcsolatos szerződéseket ki kell zárni ennek az irányelvnek a hatályából”.

- 4 Ezen irányelv tizennegyedik preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„mivel a tagállamoknak ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazhassanak tisztességtelen feltételeket, mert ezt az irányelvet kell alkalmazni a közszolgáltatás jellegű üzleti tevékenységekre is”.

- 5 Az említett irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.”

- 6 A 93/13 irányelv 2. cikke ekként rendelkezik:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

[...]

- b) »fogyasztó«: minden olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;

c) »eladó vagy szolgáltató«: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki vagy amely az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.”

7 Ezen irányelv 3. cikke előírja:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyaltak, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégiscsak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.”

8 Az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

A belga jog

9 A 93/13 irányelvet a 2010. április 6-i Wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (a piaci gyakorlatokról és a fogyasztók védelméről szóló törvény; *Belgisch Staatsblad*, 2010. április 12., 20803. o.) 73–78. cikke ültette át a belga jogba. E cikkeket később hatályon kívül helyezték, és tartalmukat a Wetboek van economisch recht (gazdasági jogi kódex) VI.83.–VI.87. cikke vette át.

10 A gazdasági jogi kódex VI.83. cikke előírja, hogy e kódexnek a tisztességtelen feltételekre vonatkozó rendelkezéseit kizárólag vállalkozás és fogyasztó között létrejött szerződésekre kell alkalmazni.

11 E kódex I.1. cikkének (1) bekezdése úgy határozza meg a „vállalkozás” fogalmát, hogy az „minden olyan természetes vagy jogi személy, aki/amely tartós módon gazdasági célt követ, ezek egyesüléseit is beleértve”.

12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a piaci gyakorlatokról és a fogyasztók védelméről szóló törvény vezette be a „vállalkozás” fogalmát a gazdasági jogi kódexbe, amely az „eladó” fogalmának helyébe lépett.

- 13 A Gerechtelijk Wetboek (igazságszolgáltatásról szóló kódex) 806. cikke ekképp rendelkezik:

„A fél távollétében határozó bíróság helyt ad a megjelent fél kérelmeinek, illetve védekezése jogalapjainak, kivéve, ha az eljárás, e kérelmek, illetve e jogalapok ellentétesek a közrenddel.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 2014. február 3-án Susan Romy Jozef Kuijpers, abban az időben a KdG tanulója, összesen 1546 euróval tartozott a KdG-nek egyrészt a 2012/2013 és a 2013/2014 tanév tandíja címén, másrészt pedig egy tanulmányi kiránduláshoz kapcsolódó költségek címén.
- 15 Mivel S.R.J. Kuijpers nem tudta tartozását egy összegben kifizetni, az érdekelt és a KdG studievoorzieningsdienst (a továbbiakban: KdG Stuvo osztály) írásbeli szerződésben megállapodott, hogy a tartozás visszafizetésére kamatmentes fizetési terv alapján kiszámítva kerül sor. E szerződés értelmében a KdG Stuvo osztály megelőlegezte S.R.J. Kuijpers számára azt az összeget, amelyre szüksége volt ahhoz, hogy tartozását megfizesse a KdG felé, az érdekeltnek pedig a KdG Stuvo osztály számára havonta 200 eurót kellett fizetnie 2014. február 25-től kezdve, hét hónapon keresztül. A szerződésében az is előírásra került, hogy a tartozás maradványértékét, 146 eurót, 2014. szeptember 25-én kell megfizetni.
- 16 Ezenfelül a szerződés egy nemfizetés esetén alkalmazandó záradékot is tartalmazott, amely a következőképpen került megfogalmazásra:
- „A kölcsönösszeg határidőn belüli visszafizetésének (teljes vagy részleges) elmaradása esetén az esedékesség napjától évi 10% törvényes kamat felszámítására kerül sor fizetési felszólítás nélkül a tartozás fennmaradó része után. Ebben az esetben a behajtás költségeit fedező kártérítés is fizetendő, amelynek szerződés szerinti mértéke a tartozás fennmaradó részének 10%-a, legalább azonban 100 euró”
- 17 S. R. J. Kuijpers annak ellenére sem fizetett, hogy felszólító levelet kapott a KdG Stuvo osztálytól.
- 18 2015. november 27-én a KdG eljárást indított S.R.J. Kuijpers ellen a vredegerecht te Antwerpen (antwerpeni békebíróság, Belgium) előtt S.R.J. Kuijpers arra történő kötelezése végett, hogy fizesse meg számára a főkövetelés összegét, 1546 eurót, 2014. február 25-től számított 10%-os késedelmi kamattal, azaz 269,81 euróval növelve, valamint 154,60 eurót kártérítés jogcímén. S. R. J. Kuijpers e bíróság előtt nem jelent meg, és nem is képviseltette magát.
- 19 2016. február 4-i közbenső ítéletével a kérdést előterjesztő bíróság a főkövetelést illetően helyt adott a KdG kérelmének. A szintén kérelmezett kamatok és kártérítés vonatkozásában e bíróság elrendelte a jogvita folytatását, és felhívta a KdG-t, hogy terjessze elő valamennyi arra vonatkozó észrevételét, hogy előzetes döntéshozatal keretében a Bírósághoz forduljanak.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy tekintettel arra, hogy S. R. J. Kuijpers nem jelent meg, az igazságszolgáltatási kódex 806. cikke értelmében köteles helyt adni a KdG kérelmének, kivéve, ha az eljárás vagy e kérelem sérti a közrendet.
- 21 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy a fél távollétében lefolytatott eljárás keretében vizsgálhatja-e hivatalból azt a kérdést, hogy az a szerződés, amelyen a KdG kérelme alapul, a 93/13 irányelvet végrehajtó nemzeti szabályozás hatálya alá tartozik-e. Különösen az nem biztos, hogy Belgiumban a tisztességtelen feltételekre vonatkozó szabályozás közrendi jellegű. Ily módon e bíróság azt szeretné tudni, hogy a nemzeti szabályok összeegyeztethetők-e ezzel az irányelvel, amennyiben azokkal ellentétes az ilyen vizsgálat.

- 22 Másodsorban a kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy a KdG és S. R. J. Kuijpers között létrejött szerződés a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti szabályozás hatálya alá tartozik-e. E tekintetben e bíróság kétségeket táplál e szabályozásnak a 93/13 irányelvvel való összeegyeztethetőségét illetően, mivel az említett szabályozás hatálya nem egy „fogyasztó” és egy „szolgáltató vagy eladó” között létrejött szerződéshez, hanem egy „fogyasztó” és egy „vállalkozás” között létrejött szerződéshez viszonyítva került meghatározásra. Mindenesetre e bíróság arra keresi a választ, hogy egy, a KdG-hez hasonló oktatási intézmény, amelynek finanszírozását lényegében közforrásokból biztosítják, „vállalkozásnak” és/vagy „eladónak vagy szolgáltatónak” minősül-e akkor, ha az alapügyben szereplőhöz hasonló fizetési tervet engedélyez egy tanuló számára.
- 23 E körülmények között a vredegerecht te Antwerpen (antwerpeni békebíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A valamely fogyasztóval szemben szerződésteljesítés iránt indított keresettel foglalkozó nemzeti bíróság, ha a belső eljárási szabályok alapján kizárólagos hatáskörrel rendelkezik arra, hogy hivatalból vizsgálja a kereset és a nemzeti közrendi szabályok közötti ellentmondást, ugyanígy hatáskörrel rendelkezik-e arra is, hogy – még mulasztás esetén is – hivatalból vizsgálja, hogy az érintett szerződés a [93/13] irányelv hatálya alá tartozik-e – ezen irányelvnek a belga jogba átültetett formájában –, és hogy megállapítsa ezt?
- 2) Az európai jog értelmében vett vállalkozásnak tekintendő-e a valamely fogyasztót támogatott oktatásban részesítő független oktatási intézmény az ezen oktatásnak tandíj, továbbá adott esetben az oktatási intézménynél felmerült költségek megtérítését szolgáló összeg megfizetése ellenében történő nyújtásáról kötött szerződés vonatkozásában?
- 3) A [93/13] irányelv hatálya alá tartozik-e a valamely fogyasztó és egy független, támogatott oktatási intézmény között támogatott oktatás ezen intézmény általi nyújtásáról kötött szerződés, és az irányelv értelmében vett eladónak vagy szolgáltatónak tekintendő-e a valamely fogyasztót támogatott oktatásban részesítő független oktatási intézmény az ezen oktatás nyújtásáról kötött szerződés vonatkozásában?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 24 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 93/13 irányelvet, hogy a fél távollétében határozatot hozó bíróság, amely a nemzeti eljárási szabályok értelmében hatáskörrel rendelkezik a kérelem alapjául szolgáló szerződési feltétel és a nemzeti közrendi szabályok közötti ellentét vizsgálatára, hivatalból vizsgálhatja, illetve hivatalból kell vizsgálnia, hogy az e feltételt tartalmazó szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e.
- 25 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy e kérdés a belga jogban az igazságszolgáltatásról szóló kódex 806. cikkéhez kapcsolódik, amely arra kötelezi a fél távollétében határozatot hozó nemzeti bíróságot, hogy adjon helyt azon fél kérelmeinek, illetve védekezése jogalapjainak, aki az eljárásban megjelent, kivéve, ha az eljárás, e kérelmek vagy a védekezés jogalapjai ellentétesek a közrenddel. Ennek megfelelően a fél távollétében határozatot hozó bíróság csak a közrendi jellegű jogalapokat vizsgálhatja hivatalból. Márpedig, mivel nem bizonyos, hogy a tisztességtelen feltételekre vonatkozó belga szabályozás közrendi jellegű, e bíróság kételkedik abban, hogy hivatalból vizsgálhassa többek között azt, hogy egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló szerződés a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik-e.

- 26 Ahhoz, hogy választ lehessen adni az előterjesztett kérdésre, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapul, miszerint a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (2010. november 9-i VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2017. december 7-i Banco Santander ítélet, C-598/15, EU:C:2017:945, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 A Bíróság azt is megállapította, hogy e hátrányos helyzet tekintetében ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse (2010. november 9-i VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2017. január 26-i Banco Primus ítélet, C-421/14, EU:C:2017:60, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Az említett irányelvben előírt védelem biztosítása érdekében a Bíróság hangsúlyozta, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki (2010. november 9-i VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. április 14-i Sales Sinués és Drame Ba ítélet, C-381/14 és C-385/14, EU:C:2016:252, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 A Bíróság e megfontolások fényében állapította meg, hogy a nemzeti bíróság azon feladatok keretében, amelyek a 93/13 irányelv rendelkezései értelmében hárulnak rá, hivatalból köteles vizsgálni az irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet (lásd ebben az értelemben: 2006. október 26-i Mostaza Claro ítélet, C-168/05, EU:C:2006:675, 38. pont; 2013. február 21-i Banif Plus Bank ítélet, C-472/11, EU:C:2013:88, 22. és 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 Márpedig e kötelezettség maga után vonja a nemzeti bíróság annak vizsgálatára irányuló kötelezettségét is, hogy a kérelem alapjául szolgáló szerződési feltételt tartalmazó szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e (lásd ebben az értelemben: 2010. november 9-i VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 49. pont, valamint analógia útján: 2015. június 4-i Faber ítélet, C-497/13, EU:C:2015:357, 46. pont). A szóban forgó szerződésben szereplő feltételek tisztességtelen jellegének hivatalból történő értékelése ugyanis szükségszerűen maga után vonja azt, hogy e bíróság előzetesen megvizsgálja, hogy e szerződés az említett irányelv hatálya alá tartozik-e.
- 31 A nemzeti bíróságra háruló e kötelezettségeket szükségesnek kell minősíteni a fogyasztónak a 93/13 irányelvben garantált hatékony védelme biztosításához, különös tekintettel azon nem elhanyagolható kockázatra, amely abból ered, hogy az nem ismeri jogait, vagy nehézségekkel találja magát szemben ezek érvényesítése során (lásd ebben az értelemben: 2006. október 26-i Mostaza Claro ítélet, C-168/05, EU:C:2006:675, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2010. november 16-i Pohotovost' végzés, C-76/10, EU:C:2010:685, 42. pont).
- 32 Ily módon a 93/13 irányelv által a fogyasztóknak nyújtott védelem kiterjed azokra az esetekre is, amikor az eladóval vagy szolgáltatóval tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződést kötő fogyasztó tartózkodik attól, hogy egyfelől arra a tényre hivatkozzon, hogy e szerződés ezen irányelv hatálya alá

tartozik, másfelől pedig arra, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegű, vagy azért, mert nem ismeri jogait, vagy pedig azért, mert e hivatkozástól visszatartják őt egy esetleges bírósági eljárás költségei (lásd ebben az értelemben: 2006. október 26-i Mostaza Claro ítélet, C-168/05, EU:C:2006:675, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2010. november 16-i Pohotovost' végzés, C-76/10, EU:C:2010:685, 43. pont).

- 33 E kötelezettségeknek a fél távollétében határozatot hozó nemzeti bíróság általi teljesítését illetően emlékeztetni kell arra, hogy uniós szabályozás hiányában a jogalanyok uniós jogon alapuló jogainak a védelmét biztosító bírósági eljárási szabályok a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak. Mindazonáltal ezek a módszerek nem lehetnek kedvezőtlenebbek azoknál, amelyek a hasonló belső helyzeteket szabályozzák (az egyenértékűség elve), és azokat nem lehet oly módon alkalmazni, hogy a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd analógia útján: 2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Az egyenértékűség elvét illetően, amelyre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés hallgatólagosan utal, és amelyről a jelen ügyben egyedül szó van, hangsúlyozni kell, hogy amint az a jelen ítélet 27. pontjában is szerepel, a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kógens rendelkezésnek minősül (2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Egyébiránt a Bíróság megállapította, tekintettel azon közérdek jellegére és jelentőségére, amelyen a 93/13 irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem alapul, hogy ezen irányelv 6. cikkét azon nemzeti jogszabályokkal egyenértékűnek kell minősíteni, amelyek a nemzeti jogrendben a közrendi szabályok rangjával bírnak. Meg kell állapítani, hogy e minősítés kiterjed az irányelv valamennyi olyan rendelkezésére, amelyek elengedhetetlenek az említett 6. cikk céljának megvalósításához (2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 Ebből az következik, hogy a nemzeti bíróságnak, amennyiben a belső eljárási szabályok alapján hatáskörrel rendelkezik valamely kérelemnek a nemzeti közrendi szabályokkal való ellentételessége hivatalból történő vizsgálatára, ami az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szolgáltatott adatok szerint a belga jogrendszerben a fél távollétében határozó bíróság esetében megvalósul, e hatáskört annak hivatalból történő vizsgálata érdekében is gyakorolnia kell, hogy – a 93/13 irányelvben foglalt szempontokra figyelemmel – az e kérelmet megalapozó vitatott feltétel, valamint az azt tartalmazó szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e, illetve, adott esetben, hogy e feltétel tisztességtelen-e (lásd analógia útján: 2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 45. pont).
- 37 A fenti megfontolások összességére figyelemmel az előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a fél távollétében határozatot hozó bíróságnak, amely a nemzeti eljárási szabályok értelmében hatáskörrel rendelkezik a kérelem alapjául szolgáló szerződési feltétel és a nemzeti közrendi szabályok közötti ellentét vizsgálatára, hivatalból kell vizsgálnia, hogy az e feltételt tartalmazó szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e, adott esetben pedig, hogy az említett feltétel tisztességtelen-e.

A második és a harmadik kérdésről

- 38 Második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt arra keresi a választ, hogy egy, a KdG-hez hasonló független oktatási intézményt az uniós jog értelmében vett vállalkozásnak kell-e minősíteni, amennyiben támogatott oktatásban részesít egy fogyasztót, és amely e címen csak tandíjat szed be, amelynek összege az ezen intézménynél felmerült költségek megtérítésére

szolgáltató összeggel emelkedik. E bíróság másrészt arra keresi a választ, hogy egy fogyasztó és egy ilyen intézmény között létrejött, ezen oktatás nyújtására vonatkozó szerződés a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik-e, és ezen intézményt e szerződés keretében az ezen irányelv értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” kell-e minősíteni.

- 39 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy 1. cikkének értelmében a 93/13 irányelvet nem egy „vállalkozás” és egy fogyasztó, hanem valamely „eladó vagy szolgáltató” és egy fogyasztó között létrejött szerződésekre kell alkalmazni, ily módon az alapügyben nem kell meghatározni, hogy egy, a KdG-hez hasonló oktatási intézmény az uniós jog értelmében vett „vállalkozásnak” minősül-e.
- 40 Egyébiránt a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az tűnik ki, hogy a gazdasági jogi kódex VI.83. cikkében szereplő „vállalkozás” kifejezést a belga jogalkotó azért használta, hogy a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontjában szereplő „eladó vagy szolgáltató” kifejezést a nemzeti jogrendbe átültesse.
- 41 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a belső jog alkalmazásakor a nemzeti bíróságok kötelesek azt úgy értelmezni, hogy a 93/13 irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegyék annak szövegét és célját, következőképpen megfeleljenek az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének. A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésének követelménye az EUM-Szerződés rendszeréből következik, amennyiben az lehetővé teszi a tagállami bíróságnak, hogy az előtte folyó ügyben hozott határozata során hatáskörének megfelelően biztosítsa az uniós jog teljes érvényesülését (lásd analógia útján: 2016. április 21-i Radlinger és Radlingerová ítélet, C-377/14, EU:C:2016:283, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 Ebből következik, hogy az alapügy keretében a „vállalkozás” fogalmát, amint azt a belga jog használja, a nemzeti bíróságnak úgy kell értelmeznie, hogy az megfeleljen az „eladó vagy szolgáltató” 93/13 irányelv szerinti fogalmának, és különösen az ezen irányelv 2. cikke c) pontjában szereplő meghatározásnak.
- 43 Ezenfelül a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az is kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó, a KdG és S. R. J. Kuijpers által aláírt szerződés kamatmentes fizetési tervet írt elő az S. R. J. Kuijpers által a tandíj és a tanulmányi kiránduláshoz kapcsolódó költségek címén fizetendő összegek tekintetében.
- 44 Ezen összefüggésben a második és a harmadik kérdést – amelyeket célszerű együtt vizsgálni – úgy kell érteni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló független oktatási intézményt, amely szerződésben egyik tanulóival az ez által tandíj és tanulmányi kiránduláshoz kapcsolódó költségek címén fizetendő összegek tekintetében fizetési könnyítésekben állapodott meg, e szerződés keretében a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” kell-e minősíteni, és ily módon az említett szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e.
- 45 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelvet, amint az 1. cikkének (1) bekezdéséből, valamint 3. cikkének (1) bekezdéséből következik, „az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött” olyan szerződésekre kell alkalmazni, amelyeket „egyedileg” nem tárgyaltak meg.
- 46 Amint ugyanis azt a 93/13 irányelv tizedik preambulumbekzdése kimondja, a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes szabályokat az ezen irányelv 2. cikkének b) és c) pontjában meghatározott, az „eladó vagy szolgáltató”, valamint a „fogyasztó” közötti „valamennyi szerződésre” alkalmazni kell.
- 47 A 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontja úgy határozza meg az „eladó vagy szolgáltató” fogalmát, hogy az minden olyan természetes vagy jogi személyre vonatkozik, aki vagy amely az említett irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik, függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű.

- 48 E rendelkezésnek a megfogalmazásából is az következik, hogy az uniós jogalkotó tág értelmezést kívánt adni az „eladó vagy szolgáltató” fogalmának (lásd ebben az értelemben: 2013. május 30-i *Asbeek Brusse és de Man Garabito* ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 Ugyanis, először is, a „valamennyi” kifejezés alkalmazása az említett rendelkezésben nyilvánvalóvá teszi, hogy minden egyes természetes vagy jogi személyt a 93/13 irányelv értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” kell minősíteni, amennyiben szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében cselekszik.
- 50 Másodsorban ugyanezen rendelkezés valamennyi szakmai vagy üzleti tevékenységre vonatkozik, „függetlenül attól, hogy az köz- vagy magánjellegű”. Következésképpen – amint azt tizennegyedik preambulumbekkezdése is előírja – a 93/13 irányelvet a közszolgáltatás jellegű üzleti tevékenységekre is alkalmazni kell (lásd ebben az értelemben: 2015. január 15-i *Šiba* ítélet, C-537/13, EU:C:2015:14, 25. pont).
- 51 Ebből következik, hogy a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontja nem zárja ki hatálya alól sem a közérdekű feladatokat ellátó szervezeteket, sem azokat, amelyek közjogi jogállással rendelkeznek (lásd analógia útján: 2013. október 3-i *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* ítélet, C-59/12, EU:C:2013:634, 32. pont). Ezenfelül, amint azt a főtanácsnok is kiemelte indítványának 57. pontjában, mivel a közjogi jellegű vagy közérdekű feladatokat gyakran nonprofit alapon végzik, az a tény, hogy valamely szervezet nonprofit jellegű-e, vagy sem, nem bír relevanciával az „eladónak vagy szolgáltatónak” az e rendelkezés értelmében vett fogalma meghatározásának tekintetében.
- 52 Egyébiránt a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontjának megfogalmazásából az következik, hogy az „eladónak vagy szolgáltatónak” való minősítéshez az szükséges, hogy az érintett személy „saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében” cselekedjen. Ezen irányelv 2. cikkének b) pontja előírja, hogy a „fogyasztó” fogalma minden olyan természetes személyt magában foglal, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések keretében „olyan célból jár el, amely kívül esik saját szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén”.
- 53 A 93/13 irányelv tehát a szerződő felek azon jellemzője szerint határozza meg azokat a szerződéseket, amelyekre alkalmazandó, hogy e szerződő felek üzleti tevékenységük keretében vagy azon kívül járnak-e el (2013. május 30-i *Asbeek Brusse és de Man Garabito* ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 30. pont; 2015. szeptember 3-i *Costea* ítélet, C-110/14, EU:C:2015:538, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 E szempont megfelel azon, a jelen ítélet 26. pontjában már említett elvnek, amelyen az ezen irányelv által létrehozott védelmi rendszer alapul, miszerint a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (2013. május 30-i *Asbeek Brusse és de Man Garabito* ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 31. pont; 2015. szeptember 3-i *Costea* ítélet, C-110/14, EU:C:2015:538, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 55 Ebből az következik, hogy az „eladónak vagy szolgáltatónak” a 93/13 irányelv 2. cikke c) pontja értelmében vett fogalma funkcionális fogalom, amely annak értékelését követeli meg, hogy a szerződéses viszony azon tevékenységek körébe illeszkedik-e, amelyeket valamely személy szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében végez (lásd analógia útján: 2017. április 27-i *Bachman* végzés, C-535/16, nem tették közzé, EU:C:2017:321, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 56 A jelen ügyben a belga és az osztrák kormány arra hivatkozott, hogy a KdG mint olyan felsőoktatási intézmény, amelynek finanszírozását lényegében közforrásokból biztosítják, nem minősíthető „vállalkozásnak” e fogalomnak az uniós versenyjogban elfogadott értelmezése szerint, következésképpen a 93/13 irányelv értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” sem, mivel az általa biztosított oktatás nem minősül az EUMSZ 57. cikk értelmében vett „szolgáltatásnak” (lásd ebben az értelemben: 1993. december 7-i Wirth ítélet, C-109/92, EU:C:1993:916, 16. és 17. pont).
- 57 E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapügy mindenestre nem kapcsolódik közvetlenül egy olyan intézmény oktatási feladataihoz, mint a KdG. Éppen ellenkezőleg, az ezen intézmény által egy, az oktatási tevékenységéhez viszonyítottan másodlagos és kiegészítő jelleggel nyújtott szolgáltatásról van szó, amelynek lényege azon összegek kamatmentes visszafizetésére vonatkozó fizetési terv szerződés útján történő felajánlása, amelyekkel egy tanuló tartozik ezen intézménynek. Márpedig egy ilyen szolgáltatás jellegénél fogva egy fennálló tartozás visszafizetésének megkönnyítését teszi lehetővé, és lényegében kölcsönszerződésnek minősül.
- 58 Következésképpen – az előző pontban említett elemek kérdést előterjesztő bíróság általi vizsgálatának fenntartása mellett – meg kell állapítani, hogy amennyiben valamely, a KdG-hez hasonló intézmény az említett szerződés keretében egy ilyen, az oktatási tevékenységéhez viszonyítva másodlagos és kiegészítő szolgáltatást nyújt, a 93/13 irányelv értelmében vett „eladóként vagy szolgáltatóként” cselekszik.
- 59 Ezt az értelmezést az ezen irányelv által követett, védelemre irányuló célkitűzés is megerősíti. Az alapügyben szereplőhöz hasonló szerződésben ugyanis az oktatási intézmény és a tanuló közötti információs és szakmai készségbeli aszimmetriák okán főszabály szerint egyenlőtlenség áll fenn e felek között. Az ilyen intézmény ugyanis olyan állandó szervezettel és szakértelemmel rendelkezik, amellyel a magáncélból cselekvő tanuló nem rendelkezik szükségszerűen, amikor egy ilyen szerződéssel – esetlegesen – szembesül.
- 60 A fenti megfontolásokra figyelemmel, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálatok fenntartása mellett a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely, az alapügyben szereplőhöz hasonló független oktatási intézményt, amely egyik tanulójával az általa tandíj és tanulmányi kirándulással kapcsolatos költségek címén fizetendő összegekre vonatkozó fizetési könnyítésekre irányuló szerződést kötött, e szerződés keretében az e rendelkezés értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” kell minősíteni, és ily módon az említett szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik.

A költségekről

- 61 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a fél távollétében határozatot hozó bíróságnak, amely a nemzeti eljárási szabályok értelmében hatáskörrel rendelkezik a kérelem alapjául szolgáló szerződési feltétel és a nemzeti közrendi szabályok közötti ellentét megvizsgálására, hivatalból kell vizsgálnia, hogy az e feltételt tartalmazó szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik-e, adott esetben pedig, hogy az említett feltétel tisztességtelen-e.**

- 2) A kérdést előterjesztő bíróság által végzendő vizsgálatok fenntartása mellett a 93/13 irányelv 2. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely, az alapügyben szereplőhöz hasonló független oktatási intézményt, amely egyik tanulóival az általa tandíj és tanulmányi kirándulással kapcsolatos költségek címén fizetendő összegekre vonatkozó fizetési könnyítésekre irányuló szerződést kötött, e szerződés keretében az e rendelkezés értelmében vett „eladónak vagy szolgáltatónak” kell minősíteni, és ily módon az említett szerződés ezen irányelv hatálya alá tartozik.

Aláírások